

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР: ДО ПИТАННЯ ПОЄДНАННЯ КОЛЬОРІВ

Сокіркаєв Д. В.

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Кузьміна Л. В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-65)

There is a myth that the flag should not be blue-yellow, but yellow-blue, that is, that the Ukrainian flag has been turned over and that all the calamities and misfortunes will suffer the state. Photos, posters, postcards from the time of the UNR show that both versions were used. However, it has been documented that in 1918 hetman Skoropadsky approved the upper blue strip and the yellow lower at the official level.

Існує думка, що національний український прапор має бути не синьо-жовтим, а, навпаки, жовто-блакитним. Деякі громадські діячі та політики вважають, що український державний символ перевернули, і саме це спричиняє політичну кризу в нашій країні. У доповіді поставлено мету – викласти історичний погляд щодо поєднання кольорів на державному прапорі України.

Варто зазначити, що спроби порушити питання розміщення кольорів на державному прапорі почалися ще в період утвердження цього символу, а джерелом провокацій були ворожі сили, що не сприймали ідею української незалежної держави.

Істориками протягом останніх 20 років проведено ґрунтовні дослідження щодо національних символів, виявлено в архівах чимало невідомих за радянських часів матеріалів, що дозволяють спростувати окремі неточності про головний символ України.

Жовтий і синій кольори використовувалися на гербі Руського королівства XIV ст., а також на гербах руських земель, князів, шляхти та міст середньовіччя і раннього нового часу. У XVIII ст. козацькі прапори Війська Запорозького часто виготовляли з синього полотна з лицарем у золотих чи червлених шатах, із золотим орнаментом та арматурою. Утвердження саме синьо-жовтого поєднання кольорів відбулося 1848 р. Українці Галичини та Буковини використовували такий стяг у період національного відродження.

1911–1912 рр. на шпальтах українських часописів відбулася публічна дискусія, яка довела історичну традицію синього та жовтого кольору не лише на Західній Україні, але й на Наддніпрянщині. Але в ті часи не робилося уточнення щодо порядку кольорів. Так, винайдені фотографії, плакати часів УНР свідчать, що використовувалися обидва варіанти. Власне поширенню національних кольорів на Наддніпрянщині сприяло візуально-асоціативне сприйняття прапора як «блакитне небо і жовтий лан

пшениці» [1]. Саме такий порядок був затверджений першим законодавчим актом 27 січня 1918 р. Тоді Центральна Рада на чолі з М. Грушевським видала закон про флот УНР, у якому було зазначено: «Прапором української військової фльоти є полотнище о двох – блакитному і жовтому кольорах. В кряжі блакитного кольору історичний золотий тризубець з білим внутрішнім полем в ньому. Прапором Української торговельної фльоти є полотнище о двох – блакитному і жовтому кольорах». 16 липня 1918 р. гетьман П. Скоропадський також затвердив малюнок нового військового прапора Української держави – верхню синю смугу й жовту нижню.

1917–1921 рр. цей стяг був державним прапором Української Народної Республіки й Української Держави. На підтвердження того, що синій колір був розміщений угорі, а жовтий унизу, можна навести такі офіційні документи: наказ військам Дієвої армії УНР від 30 липня 1919 р.; наказ Головної команди Війська УНР від 01 листопада 1921 р.; наказ військам Галицької армії від 22 серпня 1919 р., де основою командних хоругв був синьо-жовтий прапор. Такий вигляд мав і Стяг Генерального Штабу головного отамана С. Петлюри, а 1920 р. загони Н. Махна також використовували блакитно-жовті прапори.

Незважаючи на документальні свідчення, питання, яким має бути державний символ, актуальне й нині. Зокрема ця тема набула поширення під час Євромайдану, коли деякі громадські організації використовували саме жовто-сині прапори. Основними аргументами прихильників цієї ідеї є посилення на перший прапор УНР (утім протягом 1917 р. порядок кольорів на прапорі не був усталений), на вигадані «геральдичні правила», а також езотеричні ідеї, що до становлення прапора не мають жодного відношення.

У відповідь на це в серпні 2014 року історики-дослідники цієї теми та низка інших науковців опублікували відкритого листа із осудом подібних дій, вказавши на їх безпідставність і назвавши «провокаціями».

Згідно з Конституцією державний прапор України – стяг, що складається з двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів. І саме такий офіційний державний символ має стати об'єднавчим чинником для формування сучасної української нації.

Література

1. Синьо-жовтий чи жовто-блакитний? Міфи про перевернутий прапор. URL: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/01/14/140850/> (дата звернення: 20.02.2019).
2. Державний прапор сьогодення. URL: <http://www.memory.gov.ua/publication/derzhavnii-prapor-ukraini> (дата звернення: 21.02.2019).
3. Синьо-жовтий чи жовто-синій: цікаві факти про прапор України. URL: <https://uamodna.com/articles/synjo-zhovtyy-chy-zhovto-syniy-cikavi-fakty-pro-prapor-ukrayiny/> (дата звернення: 21.02.2019).